

Савойська С. В.

доктор політичних наук, професор МКА
Міжрегіональна академія управління персоналом (Київ, Україна),
E-mail: Savoyska@gmail.com

КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЇ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

***Анотація.** Аналізується комунікативна складова мовної політики Росії у сучасній Україні, опираючись на ідеологічний, інформаційно-комунікаційний, культурно-історичний напрями. Наголошується на систематичних заборонах мовною політикою Росії на території України у минулому поширення комунікацій українською мовою в усіх сферах і галузях суспільно-політичного життя країни. Сучасна Росія поставила щодо України амбітну мету: знекровити її в економічному, культурному, духовному плані; розколоти український народ за мовно-культурною і територіальною ознаками, та схилити Україну до союзу із Росією.*

***Ключові слова:** комунікації, мовна політика, Росія, сучасна Україна, ідеологія, церква, культура.*

Постановка проблеми. Мовна політика Російської імперії, окрім усього іншого, забороняла українському народу використовувати в офіційних документах етноніми «Україна» та «український народ», оскільки вважала, що ні української нації, ні її держави ніколи не існувало. Так російська бюрократія боролася з українським сепаратизмом, який був наслідком надмірної централізації влади у Російській та Радянській імперіях. Свідченням цього, а також нераціональної мовної політики, яку здійснювала російська влада на території України, були утиски українського народу, його рідної мови і культури, які виражалися, насамперед, у заборонах розвитку та поширення комунікацій українською мовою в усіх сферах і галузях суспільно-політичного життя українців. Це великою мірою стосується заборони комунікацій українською мовою в адміністративній (при виконанні службових обов'язків послуговуватися українською мовою було заборонено), діловій (документація велася лише російською мовою), публічній (виступати українською мовою у публічних місцях також заборонялося) ділянках, а також в освітній (у державних навчальних закладах українська мова була повністю заборонена), культурній (ставити вистави рідною мовою українців не дозволялося), інформаційно-комунікаційній (газети, журнали, книги тощо видавати українською мовою, а також ввозити із-за кордону було заборонено) та інших галузях, що у добу СРСР призвело, на думку В. Горенкіна, «до розпаду єдиної союзної держави. Чинниками розпаду були також численні злочини комуністичного режиму у формі геноциду, масових репресій, штучний поділ країни на територіальні утворення, що сприяло зростанню дезінтеграційних процесів» [2, с. 1, 9, 13].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти цієї проблеми досліджували як вітчизняні (І. Ветринський, В. Горенкін, І. Діак, О. Куць, І. Кресіна, М. Остапенко, Л. Петришина, Н. Приходько, Ф. Рудич, В. Явір та ін.), так і закордонні (Дж. Д. Дербішайр, Я. Дербішайр, О. Дугін, В. Семенов та ін.) науковці, які свідомо чи ні, у тому чи іншому значенні акцентують увагу на комунікативній складовій мовної політики Росії в Україні, що засвідчує «Концепція державної національної політики Російської Федерації», яка, на думку вчених, спрямована на «захист» мовних прав та інтересів росіян на території України, розвиток російської культури та поширення комунікацій російською мовою в усіх сферах життєдіяльності Української держави. Росія, на думку багатьох вітчизняних науковців, поставила стратегічну мету: «підтримувати» російськомовних співвітчизників, які мешкають на території України, за будь-яку ціну зберігати та поширювати комунікації

російською мовою, розвивати свою національну культуру і таким чином зміцнювати зв'язки російськомовних громадян із Росією [6, с. 34].

Мета: показати, що російська мова в Україні для кремлівської влади – це засіб, який вона використовує для здійснення своєї великої мети: за будь-яку ціну повернути пострадянський комунікаційний простір під свій контроль, створити нове союзне утворення, поширити свою культуру, владу та комунікації російською мовою на усій території сучасної України, виховувати неросійські народи у душі «русского мира».

Виклад основного матеріалу. Мовна політика Росії в Україні, починаючи від доби правління екс-Президента Л. Кучми і до цього часу, є динамізатором інтересів Росії, що не об'єднує, а, навпаки, роз'єднує українське суспільство. Свідченням цього є велика кількість театрів, навчальних, наукових, культурних і технічних установ, які спілкуються із українцями російською мовою, а також поширення комунікацій цією мовою, які заповнили полиці бібліотек, книгарень, ринків і кіосків російськомовними газетами, книгами, журналами та іншою літературою. У зв'язку із цим на Сході і Півдні держави поширення україномовних комунікацій було загальмовано як центральною, так і місцевою владами. І як наслідок, тираж україномовної періодики був у декілька разів менший від російськомовної. На зменшення україномовної продукції негативно впливали відсутність пільг, замовлень, коштів, а також протистояння між центральною і регіональною владами. Не зважаючи на те, що російська влада акцентує увагу на співпраці з Україною в області освіти і культури, вона не пояснює, чому на її території до цього часу не існує жодного україномовного навчального закладу, закрито усі громадські організації та єдину українську бібліотеку, яка функціонувала у Москві. Чому російська влада в анексованому Криму закрила усі початкові і середні навчальні заклади з українською мовою навчання та єдину україномовну гімназію, а також переслідує мирян і священників Київського Патріархату, де, на відміну від Московського Патріархату, зберігаються українські звичаї і традиції, розвивається українська історія і культура, а богослужіння та інші комунікації здійснюються українською мовою. Так Росія «розпалоє в Україні міжетнічну ворожнечу, налаштовуючи росіян проти українців та української незалежності» [7, с. 109-116].

Щоб роз'єднати українське суспільство, російські керманічі і вчені через власні канали комунікації, зокрема, проросійські налаштованих політиків в Україні намагаються нав'язати українському народу міфи, що пов'язані із багатомовністю, багатонаціональністю та полікультурністю українського народу. Використовуючи канали інформаційно-комунікаційної політики, які працюють на Росію, Кремль докладає неабияких зусиль, аби послабити Україну із середини, розколоти її на окремі регіони за мовно-культурною ознакою, протиставляючи таким чином мову і культуру регіонів та нав'язуючи місцевим мешканцям думку про те, що українці Сходу погано знають своїх побратимів із Заходу, позаяк Україна є «подвійною державою із подвійною культурою, політичною етикою і цивілізаційною основою» [11].

Виходячи із цього, в Україні, на думку багатьох проросійськи налаштованих політиків і науковців, державна мова не може об'єднати українське суспільство, позаяк воно є полікультурним. Це твердження спростуває ООН, за визначенням якої, якщо у країні мешкає до 80% автохтонного населення (в Україні етнічні українці складають, за даними перепису 2001 року, 78,7%), то така держава вважається моноетнічною. За визначенням ООН, українська мова має повне право бути і надалі єдиною державною мовою в Україні, яка, на слухну думку Ю. Шемшученка і В. Горбатенка «є мовою більшості населення (українську мову вважають рідною 67,5% українців), що проживає на відповідній території тієї чи іншої держави. Це мова нормативних актів, діловодства, судочинства, діяльності державних органів, навчання, засобів масової інформації» та ін. [8, с. 166]. Це мова, якою

здійснюються внутрішні (між індивідами, групами, спільнотами, етносами і владою та ін.) і зовнішні (між країнами на рівні дипломатичних відносин, ділових зустрічей, обміну досвідом тощо) комунікації, яка пов'язана із назвою країни і титульною нацією, яка є найчисельнішою, однією із найдавніших, котра дає назву не лише країні, а й державі, атрибутам влади, мові офіційного / державного, що є одне і те саме, спілкування та культурним взаєминам між народами.

Російська мовна політика в Україні, що здійснюється через проросійські налаштованих політичних суб'єктів, є для українського народу нераціональною і деструктивною, позаяк вони намагаються довести ненауковість української мови, недосконалість її термінології та некомунікативність. Сателіти російської комунікативної політики в Україні намагаються запевнити українських громадян у тому, що підвищення статусу російської мови позитивно позначиться на розвитку українських громадян та української мови, позаяк збагатить їх у культурному і духовному плані, приміром, так, на думку національних демократів, як це відбулося у Білорусі. У цьому контексті варто проаналізувати, чи відповідає юридичний статус української мови як єдиної державної в Україні її реальному статусу, якщо зважити, що значна частка етнічних українців, які мешкають на Півдні і Сході країни, не мають можливості відстоювати власні права у діловодстві, ЗМІ, суді та інших державних органах, що пов'язані із використанням української мови; отримувати освіту в україномовних навчальних закладах, позаяк їх просто не вистачає або не існує. З іншого боку, це зовсім не означає, що не потрібно рахуватися із рідною мовою і культурою національних меншин, які мешкають на території сучасної України. Тим більше, якщо український народ заявив про свої амбітні плани стати демократичною державою і рухатися до союзу з Європою. У такому разі полікультурна мовна політика мусить враховувати мовну і культурну відмінність, «які вказують на те, що існує певний поріг, який не можна переступати у праві меншин підтримувати свої культури, бо його перевищення призводить або до відмови розуміти офіційну мову чи мови відповідних країн...» [9, с. 62].

Комунікативна складова мовної політики Росії спрямована на поширення в Україні комунікацій лише російською мовою, а також – використання російськомовного населення у своїх особистих інтересах, тобто, як політичну і культурну зброю у боротьбі з українською одномовністю. Тому «мовна ситуація в Україні, на думку науковців, залишається суперечливою і потенційно конфліктною, яка стимулює політико-ідеологічний розкол країни» [8, с. 23, 151], який активізується новим типом ідеології політичного популізму, що з'явився у 90-х рр. минулого століття у зв'язку із боротьбою з комуністичним моїнізмом у суспільствах, які звільнилися від комуністичної ідеології, розвивають ринкову економіку і багатопартійну демократію [3, с. 28].

Особливістю цієї ідеології, на основі якої розвиваються усі можливі комунікації в країні, є те, що вона, використовуючи мову у політичних цілях, опирається на харизматичних індивідів, використання ЗМІ, звернення до певних груп і спільнот через референдуми, аби послабити єдність українського суспільства, розколоти його за мовною, культурною і політичною ознаками. Мовна політика, що здійснюється в Україні, базується на одній або декількох ідеологіях, які Дж. Д. Дербішайр і Я. Дербішайр спробували класифікувати за такою схемою: абсолютизм, комунізм, націонал-соціалізм, авторитарний націоналізм, воєнний авторитаризм, молода демократія та ін. [3, с. 34].

Мовно-асиміляційну політику в Україні Росія продовжує здійснювати на основі авторитарного націоналізму через своїх провідників, зокрема, комунікативну діяльність на території сучасної України УПЦ МП, де сповідуються і поширюються російські традиції і культура, а церковна служба проводиться російською мовою, що Росія розглядає як фактор інтеграції «втрачених територій». Хоча, за словами кандидата філософських наук Санкт - Петербурзького державного університету

В. Семенкова, «практически во всех диаспорах мигрантов из государств, традиционно исповедующих православие, службы ведутся на языке страны пребывания и, самое главное, что языком службы часто, если не как правило, выбирается современный вариант языка» [3, с. 29].

Відтак, за логікою В. Семенкова, в УПЦ МП богослужіння має проводитися на «языке страны пребывания», тобто, українською мовою. На підтвердження цього І. Діак у дослідженні «Українське відродження чи нова русифікація?» зазначає, що УПЦ МП із самого початку була антиукраїнською. Свідченням цього є мовно-політична ситуація, яка сталася у Свято – Покровській церкві м. Олександрії, де єпископ УПЦ МП Пантелеймон заборонив хору співати духовний гімн «Боже великий єдиний, нам Україну храни», а також виголошувати проповіді українською мовою» [4, с. 183].

Мовно-політичні і культурні комунікації Росії зосереджені на тому, щоб УАПЦ та УПЦ КП та інші українські церкви визнали над собою московську юрисдикцію і підпорядкувались Московському Патріарху. Водночас РПЦ, у разі визнання УПЦ КП Вселенським Патріархом, погрожує розділити усе Православ'я на дві частини, зокрема на тих, хто буде підтримувати Москву, і тих, хто підпорядкуватиметься Вселенському Патріарху, що є загрозою не лише для існування Української православної церкви, а й – незалежної Української держави. Тут явно спостерігається втручання влади Росії у внутрішні справи України, що загрожує втратою соборності і самостійності, у що вірить, на думку Ф. Рудича, «близько 70% громадян Росії, які розглядають Україну як тимчасове державне утворення, яке рано чи пізно опиниться у рамках Російської Федерації» [12, с. 29].

Свою мовно-політичну і комунікаційну діяльність на території України Росія здійснює через такі громадсько-політичні організації, як «Русь», «Русское собрание», «Київська Русь», «Русский клуб», «Російський рух України», «Союз», «Родина» та інші, які ставлять мету: відновити загублені зв'язки із Україною, визнати «росіян поряд з українцями другою державотворчою нацією в Україні, надати російській мові статусу другої державної тощо» [10]. Такою асиміляційно-комунікаційною політикою Росія підготувала в Україні ґрунт для власного військового вторгнення у найбільш зросійщені регіони України і пояснила свої дії заборонаю в Україні російської мови, утисками прав російськомовних громадян і захистом співвітчизників на Півдні і Сході держави, зокрема в Ар Крим, «процес окупації якого, на думку І. Ветринського, супроводжувався безпрецедентною інформаційно-пропагандистською атакою у переважній більшості російських ЗМІ, які перейшли від маніпуляції фактами до відвертої їх фальсифікації» [1, с. 307]. Це може закінчитися для Української держави, як прогнозують російські геополітики, зокрема А. Дугин розчиненням у євразійській імперії, якщо зважити, що уся мовна політика Росії «спрямована на приєднання країн – членів СНД до союзу із Росією з метою збереження власного мовно-культурного простору у зоні своїх геополітичних впливів» [5].

Отже, виходячи із вищезазначеного аналізу, варто зробити такий висновок, що не російська мовна політика в Україні і російська мова як друга державна, а лише мова титульного етносу, яка у сучасній Україні є українською, здатна, на слушну думку Ю. Шемшученка, В. Горбатенка та інших науковців, забезпечити українській нації самобутність і гідність, інформаційно-комунікаційний суверенітет, культурну цілісність, згуртованість і єдність, творчий потенціал і поступ. Лише мова титульного етносу, яка є українською, може бути ознакою українського громадянства [8, с. 172]. Але якщо зважити на мовну політику, що здійснюється українською владою на сучасному етапі у контексті децентралізації, то оптимізму залишається зовсім небагато, якщо зважити, що місцева влада буде мати право запроваджувати ту мову, яку вона забажає. Сучасна влада намагається втілити у життя ту мовну політику комуністів і «регіоналів», проти якої вона виступала, коли була у ролі опозиції? Це

питання залишаємо для роздумів і на розсуд читачів! Йде до того, що українська мова буде використовуватися лише у тих центральних і деяких західних областях, які не запровадили на обласному і місцевому рівнях будь-яку регіональну мову. Що стосується західних областей України, то і тут мовна ситуація також непроста, якщо зважити, що на Закарпатті функціонує русинська, угорська та румунська мови, а остання – ще й на Буковині. Який комунікаційний простір залишається для функціонування та поширення української мови як державної? Варто не забувати, що ми мешкаємо не у Франції, не у Великій Британії, де існує декілька офіційних мов, але про які ніхто ніколи не чув через існування французької та англійської мов, а в Україні.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Ветринський І. Кримська криза в контексті формування геополітичної стратегії України // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К: ПП «Видавництво «Гілея», 2014. – Вип. 85 (6). – С. 304-309.
2. Горенкин В. Сепаратизм як соціально-політичне явище: Автореф. дис. . канд. політ. наук: 23. 00. 02. Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського. – Сімферополь, 2004. – 20 с.
3. Дербишайр Дж. Д., Дербишайр Я. Политические системы мира: В 2-х т. Том 1: Пер. з англ. – М. : РИПОЛ КЛАССИК, 2004. – 512 с.
4. Діак І. Українське відродження чи нова русифікація?: Науч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти – К. : Гранослов, 2000. – 304 с.
5. Дугин О. Основы геополитики. Геополитическое будущее России. – М. : Арктогея, 1997. – 608 с.
6. Куць О. Мовна політика деяких зарубіжних держав: Навчально-методичний посібник з питань мовної політики й міжнаціональних відносин для студентів, розрахований на поглиблене вивчення курсу «Політологія». – Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2011. – 200 с.
7. Кресіна І., Явір В. Етнічний фактор виборчої кампанії 2006 року / Еліти і цивілізаційні процеси формування націй / Редакційна колегія: О. О. Рафальський (головний редактор), М. Є. Горелов (відповідальний секретар), С. О. Довгий, Ю. А. Левенець, М. І. Михальченко, О. П. Моця, О. П. Реєнт. – Київ: ТОВ УВПК «Екс Об», 2006. – Том 2. – 584 с.
8. Мовна ситуація в Україні: між конфліктом і консенсусом. – К. : ППЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2008. – 398 с.
9. Остапенко М. Єдність у різноманітті як один із принципів організації сучасного демократичного життя // Політика і духовність в умовах глобальних викликів. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22. [Відпр. ред. О. В. Бабкіна]. – К. : Видавництво Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 2014. – С. 61- 67.
10. Петришина Л. Державотворчі процеси в 1917-1920 рр. і проблеми сьогодення // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (10-11 листопада 1994) «Регіональна політика України: концептуальні засади, історія, перспективи». – К. : Інститут національних відносин і політології НАН України, 1995. – С. 146-149.
11. Приходько Н. Анатомія українського політичного кризиса // Свободная мысль. – Москва, № 12. – 2007. – С. 57- 66.
12. Рудич Ф. Магістральні вектори зовнішньої політики України // Віче. – 2001. – № 9. – С. 24-44.
13. Семенов В. Языки богослужения в секулярном контексте современной культуры // Этнографическое обозрение. – Москва, № 1. – январь-февраль 2009. – С. 188-200.

REFERENCES:

1. Vyetryns'kyu, I. (2014) 'Kryms'ka kryza v konteksti formuvannya heopolitychnoyi stratehiyi Ukrayiny' [Crimean crisis in the context of the geopolitical strategy of Ukraine] In *Hileya: naukovyy visnyk: zbirnyk naukovykh prats' [Gilea: Research Bulletin: collection of scientific papers]*, Vol. 85 (6), pp. 304-309.
2. Horenkyn, V. (2004) *Separatyzm yak sotsial'no-politychne yavyshe: Avtoreferat Diss. [Separatism as a socio-political phenomenon. Author's abstract]*, Simferopol', 20 p.
4. Diyak, I. (2000) *Ukrayins'ke vidrodzhennya chy nova rusyifikatsiya? [Ukrainian renaissance*

or a new Russification?], Kyiv, Hranoslov, 304 p.

5. Dugin, O. (1997) *Osnovy geopolitiki. Geopoliticheskoe budushchee Rosii [Fundamentals of Geopolitics. The geopolitical future of Russia]*, Moscow, Arktogetya, 608 p.

6. Kuts', O. (2011) *Movna polityka deyakykh zarubizhnykh derzhav: Navchal'no-metodychnyy posibnyk z pytan' movnoyi polityky u mizhnatsional'nykh vidnosyn dlya studentiv, rozrakhovanyy na pohlyblene vyvchennya kursu «Politohliya» [Language policy some foreign countries: Training manual on language policy and international relations student, designed for in-depth study of the course «Political Science»]*, Kharkiv, Kharkiv's'kyu natsional'nyy universytet imeni V. N. Karazina, 200 p.

7. Kresina, I. & Yavir, V. (2006) 'Etnichnyy faktor vyborchoyi kampaniyi 2006 roku' [Ethnic factor Election campaign 2006] In *Elity i tsyvilizatsiyni protsesy formuvannya natsiy [Elites and civilization processes of formation of nations]*, Kyiv, TOV UVPK «Eks Ob», Tom 2, 584 p.

8. *Movna sytuatsiya v Ukrayini: mizh konfliktom i konsensusom (2008) [The language situation in Ukraine between conflict and consensus]*, Kyiv, IPIEND imeni I. F. Kurasa NAN Ukrayiny, 398 p.

9. Ostapenko, M. (2014) 'Yednist' u riznomanitti yak odyin iz pryntsyviv orhanizatsiyi suchasnoho demokratychnoho zhyttya' [Unity in diversity as one of the principles of modern democratic life] In *Polityka i dukhovnist' v umovakh hlobal'nykh vyklykiv. Politychni nauky ta metodyka vykladannya sotsial'no-politychnykh dystsyplin. Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 22 [Politics and spirituality in terms of global challenges. Political science and methods of teaching social and political subjects]*, pp. 61- 67.

10. Petryshyna, L. (1995) 'Derzhavotvorchi protsesy v 1917-1920 rr. i problemy s'ohodennya' [State processes in 1917-1920 and present problems] In *Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (10-11 lystopada 1994) «Rehional'na polityka Ukrayiny: kontseptual'ni zasady, istoriya, perspektyvy» [Proceedings of International Scientific Conference (10-11 November 1994) «Regional policy of Ukraine: conceptual foundations, history and prospects»]*, Kyiv, Instytut natsional'nykh vidnosyn i politohliyi NAN Ukrayiny, pp. 146-149.

11. Prikhod'ko, N. (2007) 'Anatomiya ukrainskogo politicheskogo krizisa' [Anatomy of the Ukrainian political crisis] In *Svobodnaya mysl' [Free Thought]*, № 12, pp. 57- 66.

12. Rudych, F. (2001) 'Mahistral'ni vektory zovnishn'oyi polityky Ukrayiny' [The main vectors of foreign policy of Ukraine] In *Viche*, №9, pp. 24-44.

13. Semenov, V. (2009) 'Yazyki bogosluzheniya v sekulyarnom kontekste srovennoy kul'tury' [Languages of worship in the secular context of modern culture] In *Etnograficheskoe obozrenie [Ethnographic Review]*, №1, pp. 188-200.

Савойская С. В., доктор политических наук, профессор Международной кадровой академии, МАУП (Киев, Украина), E-mail: Savoyska@gmail.com

Коммуникативный аспект языковой политики России в современной Украине.

Аннотация. Анализируется коммуникативная составная языковой политики России в современной Украине, опираясь на идеологическое, информационно-коммуникационное, культурно-историческое направления. Акцентируется внимание на систематических запретах языковой политикой России на территории Украины в прошлом, расширении коммуникаций на украинском языке во всех сферах и отраслях общественно-политической жизни страны. Что касается Украины, то современная Россия поставила амбициозную цель: обескровить её в экономическом, культурном, духовном плане; расколоть украинский народ на основе языковых, культурных и территориальных отличий, склонить Украину к союзу с Россией.

Ключевые слова: коммуникация, языковая политика, Россия, современная Украина, идеология, церковь, культура.

Savoyska S. V., Doctor of Science (Polit.), professor Mezhdunarodnoy employer staffing Academy, AIDP (Kiev, Ukraine), E-mail: Savoyska@gmail.com

The communicative aspect of the language policy of Russia in the modern Ukraine..

Abstract. Analyzuetsya kommunykativnaya sostavnaya yazykovoy policy of Russia in Modern Ukraine, opyrayas on ideological, ynformatsyunno-kommunykatyionnoe, cultural ystorycheskoe direction. Aktsentyruetsya systematicheskyyh prohibition on Wikipedia yazykovoy polytykoy Russia on the territory of Ukraine in the past, expansion in the Ukrainian language communications

vo vseh fields of industry and socio-political life of the country. What kasaetsya Ukraine, the Modern Russia has put ambytsyoznuyu purpose: Her obeskrovyt in ekonomycheskom, culturally, spiritually; raskolot Ukrainian people on the basis yazykovykh, cultural and terrytoryalnykh otylchyu, Ukraine on slope for union with Russia. Given the language policy carried out by the Ukrainian authorities at this stage in the context of decentralization, it is quite a bit of optimism, given that local authorities will have the right to impose the language she chooses. The current government is trying to implement one language policy of the Communists and the «Regionals» against which she performed when she was in the role of the opposition? This is a question for thought and leave to the discretion of readers! There is the fact that the Ukrainian language will be used only in the central and western regions some that are not implemented at regional and local levels any regional language. As for the western regions of Ukraine, here the language situation is also difficult, given that in Transcarpathia functioning Rusyn, Hungarian and Romanian languages, and the last - even in Bukovina. What communication space remains for the operation and distribution of Ukrainian as the state language? It is necessary to remember that we are not living in France, not in Britain, where there are several official languages but which nobody ever heard because of the existence of French and English, and in Ukraine.

Key words: *communucation, language politics, Russia, Ukraine Modern, ideology, church, culture.*

УДК 329(450)(045)

Свєтлакова М. А.

аспірантка Маріупольського державного університету
(Маріуполь, Україна), E-mail: maria.88.88@mail.ru

ПАРТІЙНІ ПРОЦЕСИ В ІТАЛІЇ: СТАН НАУКОВОЇ ПРОБЛЕМИ

Анотація. *В статті автор досліджує основні теоретичні підходи вчених до визначення поняття «партійна система» та його ролі та місця в політичній системі країни. Визначено основні типи та класифікація партійних систем. Проаналізовано основні роботи як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників з політичної системи Італії. Охарактеризовано рівень вивченості української історіографії з даної проблематики.*

Ключові слова: *партія, партійна система, вибори, політична система.*

Політична система країни є одним з основних аспектів прикладної політології. Окремим та важливим елементом в будь-якій політичній системі є політичні партії. Основним функціоналом партії є здійснення тісного взаємозв'язку між правлячим урядом та населенням країни. Втім, не всі політичні партії можуть мати однаковий політичний вплив в суспільстві будь-якої країни, наприклад, одна партія може бути визначальною в політичному житті країни, а інша, зовсім не мати ніякої підтримки населення, тим самим не маючи ніякої політичної сили. В даній статті автор виокремив тільки ті політичні партії, які безпосередньо мають або мали вплив на сам політичний процес в країні.

В українській науці рівень вивчення саме італійської партійної системи можна оцінити як недостатній, особливо тих аспектів, що стосуються комплексного вивчення політичної системи Італії. В основному зазначена проблематика була розглянута в роботах російських авторів та зарубіжних науковців.

Об'єм наукової літератури стосовно досліджуваної проблеми є досить широким. Серед них ми виокремимо два крупних блоки. Перший це праці, присвячені саме партіям та партійним системам. Створення теорії партійної систем не мало глибоких історичних коренів. Воно почалося в другій половині ХХ ст. після того, як сформувалося уявлення о безпосередньо самій політичній системі суспільства. І саме наприкінці ХХІ ст. Джеймс Брайс намагався підступитися до цієї проблеми [2].

Серед дослідників які займалися методологічними основами партіології, зазначимо роботи таких зарубіжних авторів як А. де Токвіля, М. Дюверже, К. Джанди та інших. Серед вітчизняних дослідників, які займалися партіологією слід відзначити